

напрямку їх форсування на підприємствах автосервісу.

Список використаних джерел

1. Експерти порахували кількість автомобілів в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://auto-portal.com.ua/eksperty-porahuvaly-kilkist-avtomobiliv-v-ukrayini/>.- Дата звернення: 28.03.2024.
2. Автомобили ВАЗ. Двигатели и их системы. Технология технического обслуживания и ремонта / Смирнов В.Л. и др. Н. Новгород: АТИС. 2002. 83 с.
3. Автомобильные двигатели: учеб. / Шатров М.Г. и др. М.: Академия, 2010. 462 с.
4. Автомобильный справочник. Пер. с англ. ООО «СтарСПб». М.: ООО «Книжное издательство «За рулем», 2012. 1280 с.
5. Степанов В.Н. Тюнинг автомобильных двигателей: СПб., 2000. 82 с.

УДК 621.431

ДО ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ОХОЛОДЖЕННЯ ДИЗЕЛЬНОГО ДВИГУНА

Шушляпін С.В. к.т.н., доцент, Чорноволов М.О. здобувач ВО

Державний біотехнологічний університет

Запропоновано напрям модернізації системи охолодження дизельного двигуна 4 ЧН10,5/12,8 з використанням джерела додаткового нагріву охолоджувальної рідини та системою електронного керування температурним станом двигуна.

Забезпечення надійної роботи ДВЗ можливе лише за умови підтримання безпечного, з погляду механічних властивостей конструкційних матеріалів і змащувальних властивостей моторного масла, температурного рівня деталей циліндро-поршневої групи (ЦПГ).

Температурний стан деталей ЦПГ дизеля істотно впливає на характер протікання робочого циклу, а отже, і на індикаторні, ефективні та економічні показники його роботи [1].

Температурний стан деталей ЦПГ значною мірою визначається функціонуванням системи охолодження ДВЗ та ступенем її досконалості [2].

Таким чином, модернізація системи охолодження є обов'язковою умовою форсування дизельного двигуна. Система охолодження сучасного дизеля повинна забезпечувати оптимальний і стабільний тепловий стан деталей і вузлів.

Основними напрямками модернізації сучасних систем охолодження є [3]: забезпечення якості теплоносія замкненого контуру системи охолодження; створення енергоефективної системи охолодження для дизелів з наддувом, що дасть змогу регулювати температуру окремих елементів двигуна, особливо з метою виконання певної стратегії регенерації компонентів нейтралізації відпрацьованих газів, наприклад, дизельних пилових фільтрів; підвищення експлуатаційної надійності як двигуна, так і його системи охолодження;

підвищення ефективності двигуна завдяки встановленню додаткових підігрівачів охолоджувальної рідини.

На наш погляд, серед зазначених напрямів модернізації, одним з перспективних є використання джерела додаткового нагріву охолоджувальної рідини з адаптованою системою електронного керування тепловим станом двигуна. В якості підігрівача охолоджуючої рідини використовувати електричне джерело нагріву.

Слід очікувати, що запропонований напрям модернізації системи охолодження дизельного двигуна на прикладі 4 ЧН10,5/12,8 з використанням електронного блоку керування, електропідігрівачем та механічним пристроєм розподілу потоків охолоджувальної рідини дозволить:

- стабілізувати температурний стан двигуна як при низьких, так і високих температурах навколишнього середовища;

- скоротити час прогріву (вихід двигуна на нормальний тепловий режим).

Зазначені фактори будуть сприяти підвищенню ефективних показників двигуна, зменшенню зносу тертя, а отже, покращенню експлуатаційних властивостей.

Список використаних джерел

1. Транспортні енергетичні установки (традиційні, нетрадиційні та альтернативні), принцип роботи та особливості будови: навч. посіб. / Ю.Ф. Гутаревич та ін. К.: НТУ, 2015. 244 с.

2. Якубович А.И., Кухаренок Г.М., Тарасенко В.Е. Системы охлаждения тракторных и автомобильных двигателей. Конструкция, теория, проектирование. - Минск: Новое знание; М.: ИНФРА-М, 2013. 472 с.

3. Якубович А.И., Кухаренок Г.М., Тарасенко В.Е. Системы охлаждения двигателей тракторов и автомобилей. Исследования, параметры и показатели. Минск: БНТУ, 2014. 300 с.

УДК 621.43.05

ЕТАПИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМ НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ ВГ НА ДВИГУНАХ МОБІЛЬНИХ ЗАСОБІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Манойло В.М. д.т.н., професор, Бабіч Я. О., Левченко Є. В. здобувачі ВО

Державний біотехнологічний університет

Розглянуто поетапне вдосконалення систем нейтралізації ВГ на двигунах мобільних засобів сільськогосподарського призначення та реалізації передових технологій на АТЗ вітчизняного виробництва.

Зменшенню відсотка шкідливих викидів в атмосферу з газами, що відпрацювали, провідними двигунобудівними фірмами приділяється велика увага [1-3]. Ця проблема змушує вчених та інженерно-технічний персонал шукати шляхи зниження токсичності відпрацьованих газів (ВГ) ДВЗ. Флагманом